

Η βία θα εξαπλωθεί σαν καρκίνος παντού, ενώ οι απελπισμένοι πολίτες θα αδειάσουν τα καταστήματα από οτιδήποτε μπορεί να αποθηκευτεί στα σπίτια τους, έτοιμοι για μια καραντίνα που κανείς δεν ξέρει πόσο θα κρατήσει.

Κοιμήθηκε Καυκάσιος και ξύπνησε μαύρος

Ένα υπαρξιακό θρίλερ για όσα συνθέτουν την ταυτότητά μας

ΜΟΗΣΙΝ ΗΑΜΙΔ
Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΛΕΥΚΟΣ
 μίτφρ. Μιχάλης Μακρόπουλος
 εκδ. Ψυχογιός, 2024
 σελ. 168

Του **ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ**

Ένα πελώριο ποσοστό των βιβλίων επιστημονικής φαντασίας μιλάει για τον ρατσισμό, και ο «Τελευταίος λευκός» είναι ένα από αυτά. Το κάνει μάλιστα με έναν απλό και άμεσο τρόπο, τέτοιον που σε παρασύρει στο σύμπαν του σχεδόν χωρίς να το καταλάβεις. Μάλιστα, δεν ξοδεύει καθόλου χρόνο για να μπει στην ουσία της υπόθεσης.

Όλα ξεκινούν με την πρώτη κιόλας πρόταση αυτού του σύντομου μυθιστορήματος: «Ένα πρωί ο Αντερς, λευκός άρρην, ξύπνησε κι ανακάλυψε πως είχε πάρει ένα βαθύ, αναμφίβολα καστανό χρώμα» (σελ. 11). Έτσι απλά, χωρίς ποτέ να δίνεται κάποια εξήγηση, ο νεαρός Καυκάσιος πρωταγωνιστής ξυπνά και είναι ένας άλλος.

Όχι «ολότελα» άλλος. Είναι αυτός ο ίδιος, αλλά πλέον είναι μαύρος. Κι αυτό τον αναστατώνει, τον τρομάζει, του κόβει την ανάσα. Δεν ξύπνησε μεν βλέποντας τον εαυτό του μεταμορφωμένο σε μια τεράστια κατσαρίδα, σαν άλλος Γκέοργκ Σάμσα, αλλά και πάλι... τι μπορεί να συμβαίνει; Και, ακόμη περισσότερο, τι πρόκειται να συμβεί από εδώ και πέρα; Πώς θα συνθηθίσει τον νέο του εαυτό; Και πώς θα τον αντιμετωπίσουν, πώς θα τον βλέπουν οι άλλοι;

Στο σούπερ μάρκετ

Όχι πολύ καλά, όπως αποδεικνύεται: «Στο πάρκινγκ του σούπερ μάρκετ είδε κάποιον να τον κοιτάζει κι έπειτα να στρέφει αλλού τα μάτια, κι αυτό συνέβη ξανά στον διάδρομο με τα γαλακτοκομικά. [...] Σκέφτηκε πως και οι τρεις που 'χε δει ήταν λευκοί όλοι» (σελ. 16).

Μα είμαστε μονάχα στην αρχή. «Όσοι τον ήξεραν δεν τον γνώριζαν πλέον. [...] Τραβιούνταν κάποιες φορές λίγο πιο πέρα. [...] Δεν ήταν βέβαιος από πού πήγαζε τούτη η αίσθηση απειλής που ένιωθε» (σελ. 32). Και, φυσικά, δεν αλλάζει μόνο η στάση των υπο-

Ο μακροπερίοδος λόγος του Μοχσίν Χαμίν -που έχει δει ήδη δύο μυθιστορήματά του στη βραχεία λίστα του Booker-, είναι γεμάτος λυρισμό και υπέρπουσα ειρωνεία.

Οι θεωρίες συνωμοσίας θα διαδοθούν σαν φωτιά – «Στο διαδίκτυο μπορούσες να διαμορφώσεις τη δική σου άποψη για το τι συνέβαινε (...) και δεν υπήρχε αληθινός τρόπος να καθοριστεί ποιος είχε δίκιο».

λοιπών (λευκών) απέναντί του, με πρώτη εκείνη της ερωμένης του, της Ούνα, και του σκληρόκαρδου πατέρα του ακολούθως· αλλάζει άρδην και η δική του στάση απέναντι στον κόσμο, καθώς πια η οπτική του έχει αλλάξει πλήρως.

Παρά ταύτα, μολονότι πλημμυρισμένος από φόβο, ταραχή και μια ολοένα εντεινόμενη ανασφάλεια, παραμένει αισιόδοξος: «Δεν είχε χάσει ακόμη κάθε ελπίδα πως ήταν εφικτή μια επάνοδος στον παλιό του πρωταγωνιστικό ρόλο» (σελ. 52). Μόνο που τα πράγματα δεν είναι ακριβώς έτσι. Γιατί, πια, δεν είναι ο μόνος που άλλαξε. Σιγά σιγά, οι νέοι μεταμορφωμένοι μαύροι θα γίνουν πολύ περισσότεροι. Τι πρόκειται να γίνει λοιπόν; Πόσο θα αλλάξουν τα πράγματα, όχι μόνο σε πέντε, δέκα ή χίλιους ανθρώπους, αλλά σε όλο τον κόσμο;

Καθώς οι φήμες για τις νέες μεταμορφώσεις πολλαπλασιάζονται, οι λευκοί δεν χάνουν περισσότερο χρόνο. Υποπτευόμενοι απειλές και καταστροφές, αποφασίζουν να δράσουν και σύντομα οργανώνουν ένοπλες πολιτοφυλακές, οργάνωντας τους δρόμους, απειλώντας τους μεταμορφωμένους να φύγουν από τη γειτονιά και εκκαθαρίζοντας με συνοπτικές διαδικασίες ολόκληρες συνοικίες και τομείς της πόλης.

Σε όχι πολύ χρόνο, η βία θα εξαπλωθεί σαν καρκίνος παντού, ενώ οι απελπισμένοι πολίτες θα αδειάσουν τα καταστήματα από οτιδήποτε μπορεί να αποθηκευτεί στα σπίτια τους, έτοιμοι για μια καραντίνα που κανείς δεν μπορεί να ξέρει πόσο θα κρατήσει. Και ο Αντερς; «Ζήληψε τότε τους πολιτοφύλακες. [...] Αν ήταν ακόμη λευκός, θα βρισκόταν ίσως εκεί έξω» (σελ. 81). Μα δεν είναι λευκός. Όχι πια.

Παράνοια

Οι θεωρίες συνωμοσίας θα διαδοθούν σαν φωτιά, καβάλα σε ένα συρμό παράνοιας «Στο διαδίκτυο μπορούσες να διαμορφώσεις τη δική σου άποψη για το τι συνέβαινε, και η άποψή σου κατά πάσα πιθανότητα διέφερε από του άλλου και δεν υπήρχε αληθινός τρόπος να καθοριστεί ποιος από τους δυο είχε δίκιο» (σελ. 99), οι γεμάτες οργή κραυγές των κατατρομοκρατημένων λευκών που βλέπουν να απειλούνται συθέμελα η εξουσία και τα προνόμιά τους θα σκεπάσουν τα πάντα και το αίμα θα γίνει ο κανόνας. Ο δε Αντερς θα επαναπροσδιορίσει τη σχέση του με τον πατέρα του, με την Ούνα και τη δική της μητέρα, με το αφεντικό του και βέβαια με τον εαυτό του.

Ο μακροπερίοδος λόγος του Χαμίν -που έχει δει ήδη δύο μυθιστορήματά του στη βραχεία λίστα του Booker-, γεμάτος λυρισμό και υπέρπουσα ειρωνεία, έναν λανθάνοντα σαρκασμό που διατρέχει απ' άκρη σ' άκρη το αναπάντεχο αυτό υπαρξιακό θρίλερ, μιλάει για όσα συνθέτουν την ταυτότητά μας, για τον φόβο του άλλου, την ενσυναίσθηση - και την αγάπη.